Raadsvoordracht

Onderwerp:	**Programmabegroting 2024 gemeente Diemen**
Datum:	26 september 2023
Portefeuillehouder:	J.D.W. Klaasse
Team:	Team Bestuurs- en Directieadvies
Steller:	Koen Deutekom
	020 - 314 4814
	koen.deutekom@diemen.nl

Gevraagde beslissing

1. Vaststellen van de 'Programmabegroting 2024' inclusief de nieuwe beleidsvoorstellen zoals opgenomen in bijlage 1 'Nieuw beleid in de Programmabegroting 2024'.

Relevante achtergrondinformatie

Voorgeschiedenis

Zoals gewoonlijk is de kadernota de basis voor het opstellen van de begroting. Alle autonome ontwikkelingen en uitgangspunten uit de Kadernota 2024 zijn verwerkt in deze Programmabegroting 2024. Daarnaast zijn de ambities voor 2024 vertaald vanuit het nieuwe coalitieakkoord 'Diemen met elkaar en voor elkaar'. Tenslotte zijn in deze begroting de inkomsten vanuit het Rijk gebaseerd op de Meicirculaire 2023 van het Gemeentefonds.
Met de vaststelling van deze begroting worden de budgetten en activiteiten voor 2024 vrijgegeven.

De begroting 2024 toont onderstaand meerjarenperspectief:

Begroting 2024	2024	2025	2026	2027
Structureel	335	965	-3.795	-5.010
Incidenteel	-1.210	-550	-80	-55
Saldo meerjarenraming	**-875 Tekort**	**415 Overschot**	**-3.875 Tekort**	**-5.065 Tekort**

In 2024 sluit de begroting af met een verwacht negatief saldo van € 0,9 miljoen. Het structurele saldo is € 0,3 miljoen positief. Het incidentele saldo is € 1,2 miljoen negatief. Voorstel is het incidentele tekort te dekken uit de algemene reserve. Onze financiële huishouding is gezond en onze algemene reservepositie (€ 24 miljoen) is toereikend om deze incidentele lasten op te vangen.

Het jaar 2026 sluit met een fors tekort. In dat tekort is nog niet het nadelige effect van de herverdeling van het gemeentefonds (-/- € 2,9 miljoen) meegenomen. Nog steeds is hier geen duidelijkheid over. We hebben nog geen extra budget opgenomen voor een aantal ambities en wensen uit het coalitieakkoord. Het gaat hier om de zwemvoorziening en de middelbare school. Deze wensen moeten nader onderzocht worden en daarbij zullen we scenario's tegen elkaar afwegen.

Concrete aanleiding

De begroting 2024 moet uiterlijk 15 november bij de toezichthouder - de provincie Noord Holland - zijn ingediend. De begroting is geagendeerd voor de raad van 9 november 2023.

Toelichting

Inhoud van het voorstel

Belangrijke onderdelen bij de besluitvorming van de begroting zijn het weerstandsvermogen, de lokale lastendruk en de nieuwe beleidsvoornemens.

- **Weerstandsvermogen en risicobeheersing**

De risico's en de berekening van het weerstandsvermogen zijn geactualiseerd.

De structurele weerstandsratio verbetert tot ‘Ruim voldoende’.

De structurele weerstandsratio is enigszins vertekenend. De berekening van de structurele weerstandsratio is namelijk gebaseerd op het structurele begrotingssaldo van 2024. De ratio van 'Ruim voldoende' geeft aan dat er mogelijkheden zijn om middels ozb-verhogingen dekking te vinden. We weten ook dat vanaf 2026 het begrotingssaldo drastisch wijzigt. Dit is niet meegenomen in de berekening van de weerstandsratio. Met name de inkomsten vanuit het Rijk vormen het grootste risico. Ook de risico's van de 'open-einde' regelingen binnen het sociaal domein en de bijstand blijven groot.
Anticiperend hierop zijn we terughoudend met nieuw beleid en gebruiken we 2024 om de ambities van de gemeente te heroverwegen.

De incidentele weerstandsratio blijft ‘Uitstekend’.

De incidentele weerstandsratio wordt voornamelijk beïnvloed door grondexploitaties. De snelle ontwikkelingen en de grote geldstromen die binnen de grondexploitaties omgaan maken het grootste deel van de incidentele risico's uit.

Begroting 2024 (stand per 1 januari)	2024	2025	2026	2027
Algemene reserve	20.330	19.445	19.840	15.965
Risicoreserve	4.615	4.615	4.615	4.615
Saldo meerjarenraming	**24.945**	**24.060**	**24.455**	**20.580**

De Algemene Reserve is toereikend en blijft de komende jaren naar verwachting stabiel. Toekomstige negatieve rekeningresultaten en het voordoen van risico's kunnen dit beeld doen veranderen.

- **Lokale lastendruk**

De sturing op de lokale lastendruk vindt plaats bij vaststelling van de begroting. De uitwerking van de begrotingskaders verwerken we in onze belastingverordeningen. De belastingverordeningen 2024 worden volgens planning in de gemeenteraadsvergadering van december 2023 vastgesteld. In de Kadernota stelden we voor alle belastingen en tarieven met 3,0% te indexeren en gaven we een winstwaarschuwing voor het tarief afvalstoffenheffing. Het sluitend maken van de begroting en het verwerken van alle mutaties hebben geleid tot een gewijzigd standpunt. Onderstaand de maatregelen die we willen doorvoeren.

a) *Leges omgevingsvergunningen*
Voorstel is om vooruitlopend op een onderzoek naar de kostendekkendheid de tarieven voor omgevingsvergunningen (titel 2 van de Legesverordening) met 10% te verhogen. Dit genereert meer opbrengsten voor aanvragen van grote bouwprojecten. Trend is dat de kosten voor het verstrekken van omgevingsvergunningen behoorlijk oplopen en dat op termijn de 'Egalisatiereserve omgevingsvergunningen' niet meer toereikend is. Vooruitlopend daarop stelt het college voor de tarieven voor omgevingsvergunningen met 10% te verhogen. In 2024 zullen we op basis van de resultaten van het kostendekkendheidonderzoek met nieuwe scenario's komen.

b) *Afvalstoffenheffing*
Afvalinzameling en -verwerking wordt steeds duurder. Zo leverde het thuiswerken in coronatijd veel extra afval op met alle extra kosten van dien. Meer recent hebben we te maken met inflatie en fluctuerende grondstofprijzen. Voor de uitvoering van het Afvalplan 2020 hebben we geïnvesteerd in uitbreiding van voorzieningen om het afval beter te kunnen scheiden. De afgelopen jaren is het tarief van de afvalstoffenheffing echter beperkt gestegen. De tekorten vingen we op uit het egalisatiefonds en de Algemene reserve. Dit is onwenselijk.
Ook voor 2024 zal het huidige tarief voor de afvalstoffenheffing niet kostendekkend zijn. De kosten van Meerlanden zijn als gevolg van de inflatie fors gestegen.
Positieve ontwikkeling is de nieuwe aanbesteding van het Afval Energie Bedrijf (AEB). Die levert een lagere kostprijs voor de verbranding van afval.
Samenvattend blijft er een tekort bestaan en ontkomen we er niet aan om de afvalstoffenheffing dit jaar te verhogen. Per saldo stellen wij een verhoging van 21,4 % voor (17,5% inhaalslag en 3,9% indexering).

c) Rioolbelasting

Iedere vijf jaar actualiseren we het gemeentelijk rioleringsplan. De naamgeving van het rioleringsplan is aangepast naar Programma Klimaatadaptatie. Planning is eind 2023 een geactualiseerde versie van het programma aan uw raad voor te leggen. Daarin nemen we ook de toegenomen overheadkosten mee. Op basis van deze actualisatie bezien we de exploitatieontwikkeling over de komende 60 jaar en bepalen we indicatief de tarieven voor de komende vijf jaar. We betrekken hierbij de stand van de 'Egalisatievoorziening riolering'. Per 1 januari 2023 is de stand van de voorziening ruim € 3 miljoen .
In het Programma Klimaatadaptatie 2024-2028 stellen we een kostendekkingsplan op. Dit plan geeft inzicht in de kosten die de gemeente maakt voor het verwerken van afvalwater, hemelwater en grondwater. Dat vormt de onderbouwing voor de gemeentelijke rioolheffing. De afgelopen jaren is de rioolheffing met maximaal de inflatie gestegen. De aandacht voor klimaatadaptatie is sindsdien toegenomen en de gemeente Diemen loopt daarbij voorop. De ambitieuzere normen voor het voorkomen van wateroverlast en droogteschade vraagt een grotere inspanning dan in het verleden. Ook leggen de gestegen aannemerskosten, materiaalkosten en de hogere toerekening van overhead een grotere druk op de toekomstige uitgaven. Om ervoor te zorgen dat de gemeente ook in de toekomst kan voldoen aan haar zorgplicht stijgt de rioolheffing in 2024 met € 5,- extra per huishouden. Deze € 5,- is aanvullend op de correctie voor de inflatie (3,9%).

Nieuwe berekeningen van de lokale lastendruk zijn opgenomen in de paragraaf 'Lokale heffingen'.

Extra verhoging tarieven sportaccommodaties
De exploitatiekosten van de sporthallen en het zwembad staan sinds de energiecrisis onder druk. Voorstel is de indexering van de gemeentelijke sporthallen en het zwembad met 3,6% extra te verhogen. De totale prijsindexering wordt dan 7,5% (3,9% + 3,6%). De hogere huuropbrengsten (€ 50.000) zetten we in om de hogere energielasten van de sportaccommodaties en het zwembad te dekken.

- **Nieuw beleid**

In bijlage 1 treft u een overzicht van alle nieuwe beleidsvoornemens in de begroting 2024. Grotendeels komen deze overeen met het nieuwe beleid zoals voorgesteld in de Kadernota 2024. Toegevoegd nieuw beleid ten opzichte van die Kadernota is gekenmerkt met een '@'.
Het nieuwe beleid vloeit voort uit de opgaven van het Rijk en de ambities in het coalitieprogramma 'Diemen met elkaar en voor elkaar'. Een toelichting op het nieuwe beleid vindt u terug in de programma's.

- **Planning begrotingsproces**

In de bijlage is het ‘Draaiboek behandeling begroting 2024’opgenomen. Onderstaand de belangrijkste momenten.

- 26 september Vaststellen begroting door het college van B&W
- 28 september Begroting verzenden naar leden auditcommissie en raad
- 3 oktober Bespreking auditcommissie
- 10 oktober Deadline voor het indienen van technische vragen per e-mail
- 18 oktober Verzending antwoorden technische vragen
- 19 oktober ‘Tafeltjesavond’, bijeenkomst voor mondelinge toelichting op beantwoording technische vragen
- 19 oktober Inspreken gesubsidieerde instellingen
- 2 november Informatieve raadsbespreking
- 3 november Deadline vooraf indienen moties en amendementen
- 7 november Vaststellen en verzending preadvisering door College van B&W
- 3 november Vaststellen begroting door raad (algemene beschouwingen / moties & amendementen)

<u>Argumenten en keuzemogelijkheden</u>
Niet van toepassing.

Gevolgen en risico's

Financieel
Zie voorgaand.

Juridisch
Niet van toepassing.

Informatiekundig
Niet van toepassing.

Duurzaamheid
Niet van toepassing.

Andere risico's
Niet van toepassing.

Opmerkingen over de aanpak / het vervolgproces na de gevraagde beslissing

Communicatie
De begroting wordt na aanbieding aan de gemeenteraad zoals gebruikelijk ook ontsloten via www.diemen.nl. Verder wordt de aanbieding begeleid door een persbericht.
In de week na aanbieding aan de gemeenteraad wordt een informatiepagina over de begroting in het DiemerNieuws geplaatst.

Participatie
Niet van toepassing.

Projectmatig
Niet van toepassing.

Bijlagen

1. Nieuw beleid in de Programmabegroting 2024
2. Programmabegroting 2024
3. Draaiboek behandeling begroting 2024.

Burgemeester en wethouders van Diemen,

de secretaris,	de burgemeester,
G. Wildeman	E. Boog

Raadsbesluit

Onderwerp: **Programmabegroting 2024 gemeente Diemen**

De gemeenteraad van Diemen in vergadering bijeen,

Gelet op de voordracht van het college d.d. 26 september 2023

Besluit

1. Vaststellen van de ‘Programmabegroting 2024’ inclusief de nieuwe beleidsvoorstellen zoals opgenomen in bijlage 1 ‘Nieuw beleid in de Programmabegroting 2024‘.

Aldus besloten tijdens de gemeenteraadsvergadering van 9 november 2023,

De voorzitter, De griffier,

Bijlage 1: Nieuw beleid in de Programmabegroting 2024

Nieuw beleid Begroting 2024 **Bedragen x € 1.000**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**
Sociaal				
Tweede fase uitbreiding jongerenwerk (Welzijn Diemen)	-100	-100		
Gezond en Actief Leven Akkoord	-390	-390	-390	-390
Gezond en Actief Leven Akkoord (Specifieke uitkering)	390	390	390	390
Loket aanvraag lokale voorrang				
Totaal Sociaal	-100	-100	0	0
Veilig				
Extra inzet buitengewone opsporingsambtenaren	-70	-70	-70	-70
Totaal Veilig	-70	-70	-70	-70
Inkomen en armoede				
Beleid Participatiewet, Armoede en Schulden	-75	-75	-75	-75
Brede inzet op problematiek jongeren	-50	-50	-50	-50
Experiment met meer bijverdienen naast bijstandsuitkeringen				
Uitbreiding Stadspas voor kinderen	-325	-165		
Totaal Inkomen en armoede	-450	-290	-125	-125
Vrije tijd				
@ Feestelijke activiteit jaarwisseling	-50	-50		
Sportcentrum				
@ Zwembad AGO		-55	-55	-55
Totaal Vrije tijd	-50	-105	-55	-55
Onderwijs				
Onderwijshuisvesting				-360
@ Leergang inclusief onderwijs				
@ Brede School Holland Park	-70	-70	-70	-70
Totaal Onderwijs	-70	-70	-70	-430
Gebiedsontwikkeling				
@ Markt	-30	-30	-30	-30
Wet versterking Regie op de Volkshuisvesting	-40	-40	-40	-40
Wet versterking Regie op de Volkshuisvesting (Dekking)	20	20	20	20
@ Detailhandelsvisie 2024-2034	-15			
Totaal Gebiedsontwikkeling	-65	-50	-50	-50
Leefomgeving en klimaat				
- Geen nieuwe ontwikkelingen				
Totaal Leefomgeving en klimaat	0	0	0	0
Verkeer				
Integrale mobiliteitsvisie en verkeersveiligheid	-20			
Totaal Verkeer	-20	0	0	0
Samen besturen				
Datagedreven werken en sturen	-105	-105	-105	-105
Interne dienstverlening	-45	-45	-45	-45
Raadscommunicatie	-5	-5	-5	-5
Uitbreiding aantal fractieopvolgers	-10	-10	-10	-10
Programma Voor en met Diemen	-130			
@ Burgerzaken	60	60	60	60
Totaal Samen besturen	-235	-105	-105	-105
Financiën				
Energiekosten	-250	-250	-250	-250
@ Toeristenbelasting	250	250	250	250
Totaal Financiën	0	0	0	0
Totaal Nieuw beleid Begroting 2024	**-1.060**	**-790**	**-475**	**-835**

@ Toegevoegd nieuw beleid ten opzichte van de Kadernota 2024